

ลักษณะ 5 ผู้บุพการีและผู้สืบสันดาน

หมวด 1

บุตร

มาตรา 167 ห้ามมิให้ถือว่าบุตรดั่งที่ระบุไว้ในมาตรานี้ เป็นบุตรของชายผู้เสพเมถุนกับหญิงผู้เป็นมารดาของบุตรนั้น

(1) บุตรเกิดแต่ชายเสพเมถุนกับหญิง โดย

ก. ชายหญิงนั้นมิได้ประกอบพิธีสมรส หรือสามีภริยากู่หย่ามิได้กลับคืนดีกันโดยพิธีรอลงอาศั เว้นแต่บุตรที่เกิดแต่ชายผู้เสพเมถุนนโรโทษ ให้ถือว่าเป็นบุตรของชายนั้น หรือ

ข. ชายรู้ยู่แล้วว่า การสมรสเป็นโมฆะ และหญิงตั้งครรภ์ภายหลังการเสพเมถุนเช่น วนนี้ และ

(2) บุตรเกิดภายหลังการสมรสและเสพเมถุนของชายหญิงไม่ถึง 6 เดือนบริบูรณ์

มาตรา 168 การรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรม ห้ามมิให้ถือว่าเป็นบุตรตามหลักกฎหมาย

นี้

หมวด 2 อำนาจปกครองและอำนาจเลี้ยงดู

มาตรา 169 ผู้ที่จะปกครองหรือผู้ที่จะเลี้ยงดูผู้ไร้ความสามารถ¹ หรือผู้เยาว์ได้นั้น ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) เป็นอิสลามิก
- (2) ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดี
- (3) มีสติปัญญาเพียงพอสามัญชน
- (4) อยู่ร่วมจังหวัดกับผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์นั้น
- (5) ไม่เป็นทาส
- (6) ไม่เป็นโรคตั้งที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 111 (1) และ
- (7) จักชวยเห็นพอใช้การได้

มาตรา 170 อำนาจปกครองผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้เยาว์นั้นอยู่แก่บิดา ถ้าไม่มีบิดาหรือบิดาขาดคุณสมบัติอำนาจปกครองนั้นอยู่แก่ปู่ ถ้าไม่มีบุคคลเช่นนั้นหรือมีแต่ขาดคุณสมบัติอำนาจปกครองอยู่แก่มารดา ผู้ปกครองจะมอบอำนาจปกครองให้แก่ผู้ใดที่มีคุณสมบัติถูกต้องก็ได้

ถ้าไม่มีผู้ปกครองเช่นว่านี้ หรือมีแต่เป็นผู้ที่มีสมควรจะปกครองผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้เยาว์ด้วยประการใดก็ดี ญาติของผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ ผู้มีผลประโยชน์ได้เสีย หรืออัยการ มีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้ปกครอง หรือถอดถอนผู้ปกครอง และตั้งผู้ปกครองใหม่ได้

มาตรา 171 ผู้ปกครองจำต้องมอบการดูแลเลี้ยงดูผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ให้แก่ผู้มีอำนาจเลี้ยงดู โดยผู้ปกครองมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงดู และบริจาคข่าวสารเป็นทานในวันออกบวช ในนามของผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ปีละ 4 ลิตร

¹ คำว่า "ผู้ไร้ความสามารถ" ดูบทวิเคราะห์ในมาตรา 2 (1)

ในกรณีทั้งสองนี้ถ้าผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์มีทรัพย์สินให้จ่ายจากทรัพย์สินนั้นได้ ถ้าผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ไม่มีทรัพย์สิน ให้จ่ายจากทรัพย์สินของผู้ปกครองเอง

ถ้าผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์มีทรัพย์สินต้องด้วยเกณฑ์บริจาคตาน ผู้ปกครองมีหน้าที่ต้องเอาทรัพย์สินของผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์นั้นบริจาคตาน

มาตรา 17๘ อำนาจเลี้ยงดูผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้เยาว์นั้นอยู่แก่มารดา จนกว่าความไร้ความสามารถ หรือความเป็นผู้เยาว์นั้นสุดสิ้นลง เว้นแต่มารดา

(1) มีสามีใหม่ และสามีใหม่นั้นมิได้เป็นวาสิอิกรับของผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์นั้น

(2) ขาดคุณสมบัติ

(3) ย้ายไปอยู่ต่างจังหวัดกับที่ผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้เยาว์นั้นอยู่

(4) ไม่รับเลี้ยงดูผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้เยาว์นั้น

(5) สูญไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือ

(6) ตาย

อำนาจเลี้ยงดูผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ในกรณีเช่นว่านี้ ตกให้แก่ญาติของผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์โดยลำดับดังต่อไปนี้

1. ยาย

2. บิดา

3. ย่า

4. พี่หญิงน้องหญิง

5. พี่หญิงน้องหญิงของมารดา

6. บุตรหญิงของพี่หญิงน้องหญิง

7. บุตรหญิงของพี่ชายน้องชาย

8. พี่หญิงน้องหญิงของบิดา และ

9. ชายซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้เยาว์ตามลำดับชั้นในการรับมรดกตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 217 เว้นแต่บิดา

ถ้าญาติผู้อยู่ในลำดับก่อนมียินยอมรับเลี้ยงดู ก็ให้ตกให้แก่ญาติผู้อยู่ในลำดับหลัง เฉพาะในเรื่องผู้เยาว์ ถ้าบิดาต้องการให้ผู้เยาว์ไปอยู่ด้วย ให้ถามความสมัครใจของ

ผู้เยาว์ ถ้าผู้เยาว์สมัครใจก็ให้ไปอยู่กับบิดาโดยมีต้องอยู่กับมารดาหรือยาย ถ้าผู้เยาว์สมัครจะอยู่ทั้งกับบิดาและมารดาหรือยายให้ผู้เยาว์จับสลาก ถ้าผู้เยาว์ไม่สมัครจะอยู่ทั้ง 2 ฝ่าย หรือมียินยอมให้อยู่กับมารดาหรือยาย แล้วแต่กรณี

เมื่อผู้เยาว์เลือกอยู่กับบิดา มารดา หรือยายมีสิทธิติดต่อกับผู้เยาว์นั้นได้ตามสมควรแก่พฤติการณ์ ถ้าผู้เยาว์นั้นป่วยลง บิดามียินยอมให้มารดา หรือยายพยาบาล มารดา หรือยายแล้วแต่กรณี มีสิทธินำผู้เยาว์ไปพยาบาล ณ ที่บ้านหรือที่พักของตนได้ ถ้าไม่ตั้งอยู่ห่างไกลจากที่บ้านหรือที่พักของบิดาเกินสมควรซึ่งมีสะดวกแก่การเยี่ยมของบิดา

มาตรา 173 ถ้าผู้มีสิทธิใช้อำนาจเลี้ยงดูในชั้นเดียวกันมีหลายคน

- (1) เมื่อมีสามารถตกลงกันได้ ให้จับสลาก
- (2) ญาติผู้ร่วมบิดามารดา มีสิทธิเหนือญาติผู้ร่วมแต่บิดา

มาตรา 174 ถ้ามารดาของผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้เยาว์ขาดการสมรสจากสามีใหม่ หรือญาติของผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ซึ่งขาดคุณสมบัติกลับมีคุณสมบัติขึ้นอำนาจเลี้ยงดูผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์นั้นย่อมกลับไปอยู่แก่มารดาหรือญาติของผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์นั้นแล้วแต่กรณี

มาตรา 175 เมื่อผู้มีอำนาจปกครองหรือผู้มีอำนาจเลี้ยงดูเดินทางไปต่างถิ่นชั่วคราว และการเดินทางนั้นอาจมีภัย ให้ผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์อยู่กับผู้มีอำนาจปกครองหรือผู้มีอำนาจเลี้ยงดูฝ่ายที่อยู่ ณ ที่อยู่ที่อยู่

มาตรา 176 เมื่อผู้มีอำนาจปกครองของผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ย้ายภูมิลำเนา จะเอาผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ไปด้วยก็ได้ แม้การย้ายภูมิลำเนานั้นอาจมีภัยก็ดี แต่ถ้การเอาไปเช่นนี้จะนำผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ไปในทางเสื่อมทราม เช่นการเล่นการพนัน แล้วผู้ปกครองเอาไปมิได้

มาตรา 177 ผู้มีอำนาจเลี้ยงดูมีสิทธิห้ามมิให้ผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ซึ่งเป็นหญิงไปหาผู้มีอำนาจปกครองได้ ถ้าผู้มีอำนาจปกครองมิจัดการรับส่งผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์นั้นตามประเพณี

มาตรา 178 ผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ตาย ให้ผู้มีอำนาจปกครองจัดการทำศพนั้น ณ สุสานใดก็ได้ และต้องออกค่าใช้จ่ายในการทำศพถ้าผู้ตายไม่มีทรัพย์มรดก

หมวด 3 ค่าน้ำนมและค่าเลี้ยงดูบุตร

มาตรา 179 ภริยามีสิทธิเรียกร้องค่าน้ำนมที่บุตรดื่มและค่าเลี้ยงดูบุตรจากสามีได้ ต่อเมื่อได้ตกลงกับสามีหรือได้แจ้งให้ผู้ใดผู้หนึ่งทราบไว้ในกรณีที่มีสามารถตกลงกับสามีได้

มาตรา 180 เว้นแต่สามีภริยาจะตกลงเป็นอย่างอื่น สิทธิเรียกร้องของภริยาตามความในบทบัญญัติแห่งมาตรา 179 นั้น มีอยู่ตลอดไปจนกว่าบุตรนั้นจะมีอายุครบ

- (1) 2 ปีบริบูรณ์ ในกรณีเรียกร้องค่าน้ำนม หรือ
- (2) 7 ปีบริบูรณ์ ในกรณีเรียกร้องค่าเลี้ยงดู

มาตรา 181 สามีมีสิทธิให้บุตรดื่มน้ำนมของหญิงอื่น ถ้าหญิงนั้น

- (1) มิได้มีโรคซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ทารก
- (2) มีน้ำนมมีคุณภาพมีต่ำกว่าของมารดาทารก และ
- (3) มิได้เรียกร้องสินจ้าง หรือเรียกร้องต่ำกว่ามารดาทารก

ในกรณีเช่นว่านี้ ภริยาไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าน้ำนมจากสามี ถ้าให้บุตรดื่มน้ำนม

มาตรา 182 ในกรณีที่มารดาทารกและหญิงอื่นแต่ละฝ่ายมิได้มีโรคซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ทารกต่างสมัครให้ทารกดื่มน้ำนมโดยมิได้เรียกร้องสินจ้างหรือเรียกร้องเท่ากัน ให้ทารกดื่มนมมารดา

มาตรา 183 ปริมาณค่าน้ำนมและค่าเลี้ยงดูบุตรนั้น ถ้า

- (1) สามีภริยาตกลงได้อย่างไร ให้เป็นไปตามที่ตกลงนั้น
- (2) มิได้ตกลงไว้ ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์

หมวด 4 ค่าอุปการะเลี้ยงดู

มาตรา 184 ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปจำต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมาซึ่งไร้ทรัพย์สินภายในบังคับบทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ถ้าผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปคนใดสามารถอุปการะเลี้ยงดูได้แล้ว ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปที่ห่างกว่าหมดหน้าที่

ในกรณีผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมาเป็น

(1) ชาย ถ้า

ก. ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้อุปการะเลี้ยงดูจนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ

ข. บรรลุนิติภาวะแล้ว ให้อุปการะเลี้ยงดูแต่ผู้ทุพพลภาพมิสามารถหาเลี้ยงตนเองได้

(2) หญิง ให้อุปการะเลี้ยงดูจนกว่าจะตกไปอยู่ในอุปการะเลี้ยงดูของสามี

มาตรา 185 ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา จำต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปและภริยาของผู้สืบสายโลหิตตรงขึ้นไปนั้นซึ่งไร้ทรัพย์สิน ถ้าผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมาคนใดสามารถอุปการะเลี้ยงดูได้แล้ว ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมาที่ห่างกว่าหมดหน้าที่

มาตรา 186 บุคคลมิจำต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้อื่น เมื่อตนมิสามารถหาเลี้ยงตนเองและอุปการะเลี้ยงดูภริยาและบุตรตามสมควรแก่ฐานะได้

มาตรา 187 ในกรณีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูตามบทบัญญัติแห่งหมวดนี้ ให้ศาลพิพากษาให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูตั้งแต่วันพิพากษาเป็นต้นไป และตามจำนวนซึ่งศาลจะได้กำหนดไว้ในคำพิพากษา โดยคำนวณตามฐานะของทั้งสองฝ่ายและพฤติการณ์